

Minister Finansów

Warszawa, 21 maja 2025 roku

Sprawa: Interpelacja nr 9732 VAT na produkty spożywcze
Znak sprawy: PT1.054.12.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Szymon Hołownia

**Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji z 8 maja 2025 r. nr 9732 pana posła Ryszarda Petru, w sprawie obowiązujących stawek podatku VAT na produkty spożywcze, przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Tzw. nowa matryca stawek VAT¹ stosowana od 1 lipca 2020 r. wprowadziła do ustawy o VAT² m.in. nowe wykazy towarów i usług opodatkowanych stawkami obniżonymi (5% i 8%) oparte o nowy sposób identyfikowania ich na potrzeby opodatkowania VAT, polegający na odejściu od stosowania do ww. celów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU 2008) na rzecz Nomenklatury scalonej (CN) lub Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB) w zakresie towarów oraz Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) – w zakresie usług.

Podstawowymi celami ww. ustawy w zakresie stawek podatku VAT było – w obszarach, w których było to realnie możliwe – uproszczenie systemu stawek VAT (zapewnienie prostoty, przejrzystości i przyjazności w stosowaniu), w tym eliminacja (tam gdzie było to możliwe) istniejących niekonsekwencji i nieracjonalności w stawkach VAT oraz wprowadzenie instrumentu (wiążącej informacji stawkowej) ułatwiającego podatnikom stosowanie przepisów dotyczących stawek podatku VAT i zapewniającego im odpowiednią ochronę.

Uproszczenie wprowadzonego systemu stawek przejawia się m.in. w stosowaniu takiej samej stawki podatku dla całych grup towarowych według zasady: taka sama stawka dla takich samych/podobnych towarów/usług.

¹ Wprowadzona ustawą z dnia 9 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1751, z późn. zm.)

² Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361, z późn. zm.)

Wyłączenia dla stawek obniżonych w zakresie danych grup towarowych stosowane były wtedy, gdy było to uzasadnione np. względami budżetowymi lub innymi czynnikami (np. odmienną budową i systematyką CN oraz PKWiU) oraz nie naruszało zasady neutralności.

Przy nakreślonych – w sposób wskazany na wstępie – celach wprowadzanej matrycy stawek VAT, inne kwestie, np. aspekt prozdrowotności, były brane pod uwagę w tych sytuacjach, gdy tylko była możliwość ich uwzględnienia.

Generalnie, zgodnie z obecnie obowiązującym systemem stawek VAT w Polsce, większość produktów spożywczych (podstawowe artykuły żywnościowe, w tym żywność nieprzetworzona lub niskoprzetworzona) opodatkowana jest stawką VAT w wysokości 5%. Stawka 8% obejmuje niektóre produkty z kategorii żywności przetworzonej, zaś stawką 23% opodatkowane są przykładowo napoje alkoholowe oraz kawa, herbata sklasyfikowane do działu CN 09.

Odnosząc się do kwestii skutków wprowadzonych rozwiązań uprzejmie informuję, że skutki wprowadzenia nowej matrycy stawek VAT zostały oszacowane w trakcie procesu legislacyjnego i przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. Ujemny skutek wprowadzanych zmian począwszy od 2020 roku został oszacowany na poziomie ponad 300 mln zł rocznie.³ W przypadku bowiem przyjęcia zasady opodatkowania taką samą stawką VAT całych grup towarowych, kolejną zasadą przy konstruowaniu nowej matrycy stawek, w przypadku konieczności zmiany stawki na dane towary, była generalnie zasada obniżania stawek („równanie w dół”), Stąd też wprowadzenie zmian w systemie stawek VAT oznaczało w praktyce ich obniżenie dla wielu towarów, w szczególności tzw. produktów pierwszej potrzeby.

W zakresie zaś pytania Pana Posła dot. kalkulacji różnicy w osiągniętych dochodach Skarbu Państwa względem potencjalnych dochodów przy przyjęciu jednolitej stawki podatku VAT na wszystkie towary znajdujące się w kategorii CN 2022⁴, pragnę zauważyć, że nie jest jasne o jaką kalkulację i o ujednoczeniu na jakim poziomie stawki jest mowa w Pana pytaniu.

Należy jednakże zauważyć, że na gruncie ustawy o VAT napoje opodatkowane są co do zasady stawką VAT w wysokości 23%.

Obniżoną stawkę VAT w wysokości 5% stosuje się do takich napojów jak mleko i określone napoje mleczne (jogurt, maślanka, kefir, preparaty dla niemowląt i małych dzieci i mleko modyfikowane), soki owocowe i warzywne (tzw. soki 100%), napoje bezalkoholowe, w których udział masowy soku owocowego, warzywnego lub owocowo-warzywnego wynosi nie mniej niż 20% składu surowcowego, a także tzw. napoje roślinne (np. na bazie orzechów czy zbóż)⁵.

³ <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3255>

⁴ Wody, włącznie z wodami mineralnymi i wodami gazowanymi, zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego, lub wody aromatyzowane i pozostałe napoje bezalkoholowe, z wyłączeniem soków owocowych, z orzechów i warzywnych, objętych pozycją 2009

⁵ Poz. 3, 13, 17 załącznika nr 10 w związku z art. 41 ust. 2a ustawy o VAT

Dodatkowo wskazać należy, że woda dostarczana za pośrednictwem sieci wodociągowych, cysternami lub innymi środkami transportu opodatkowana jest obniżoną stawką VAT w wysokości 8%⁶.

Odnosząc się do kwestii podobieństwa towarów w kontekście zasady neutralności podatku VAT, wskazać należy, że zagadnienie to jest przedmiotem bogatego w tym obszarze orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). W odniesieniu do stosowania obniżonych stawek VAT z orzecznictwa TSUE wynika, że z zastrzeżeniem poszanowania zasady neutralności podatkowej, na której opiera się wspólny system VAT, do państw członkowskich należy dokładniejsze określenie wśród dostaw towarów i świadczenia usług objętych kategoriami załącznika III do dyrektywy VAT⁷ tych, do których ma zastosowanie stawka obniżona⁸.

Możliwość dokonywania takiego selektywnego stosowania obniżonej stawki VAT jest uzasadniona m.in. tym względem, że – ponieważ stawka ta stanowi wyjątek – ograniczenie jej stosowania do określonych i swoistych aspektów kategorii danego świadczenia jest spójne z zasadą, według której wyjątki i odstępstwa należy interpretować zawężająco⁹.

Z utrwalonego orzecznictwa TSUE wynika również, że zasada neutralności VAT sprzeciwia się temu, aby towary lub usługi podobne, które są konkurencyjne wobec siebie, były traktowane odmiennie z punktu widzenia VAT. Jeśli chodzi zaś o ocenę podobieństwa danych towarów lub usług, z orzecznictwa TSUE wynika, że zasadniczo należy uwzględniać punkt widzenia przeciętnego konsumenta. Towary lub usługi są podobne, gdy wykazują analogiczne właściwości i zaspokajają te same potrzeby konsumenta, według kryterium porównywalności w użytkowaniu, i gdy istniejące różnice nie wpływają w znaczący sposób na decyzję przeciętnego konsumenta o skorzystaniu z jednego lub drugiego towaru bądź usługi.¹⁰

Napoje zawierające co najmniej 20% soku owocowego czy warzywnego stanowią niewielką część całego szerokiego asortymentu towarów klasyfikowanych w CN 2202. Na tle powyższych wskazówek TSUE należy stwierdzić, że napoje zawierające co najmniej 20% soku owocowego czy warzywnego oraz inne napoje objęte CN 2202 niespełniające tego warunku (takie jak wody butelkowane mineralne czy źródlane, wody smakowe, zawierające mniejszą, czasem śladową, ilość tego soku, czy też napoje nie zawierające w ogóle soku z owoców lub warzyw, zawierające przy tym dodatek cukru lub innego środka słodzącego, a także różne napoje gazowane) to różne produkty, które z punktu widzenia przeciętnego konsumenta nie są zastępowalne.

Są to towary odmienne pod względem składu, smaku, procesu produkcji oraz wpływu na zdrowie człowieka (zawartości witamin czy składników mineralnych).

⁶ Poz. 16, 24 i 25 załącznika nr 3 w związku z art. 41 ust. 2 i art. 146ef ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT

⁷ Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, str. 1, z późn. zm.).

⁸ Przykładowo: wyrok w sprawie C-499/16 pkt 23.

⁹ Wyrok w sprawie C-499/16 pkt 24.

¹⁰ Wyrok w sprawie C-499/16 pkt 30 i 31, wyrok w sprawie C-146/22 pkt 46 – 52.

Dla przeciętnego konsumenta ma znaczenie fakt, czy napój, który nabywa to sok z owoców lub warzyw (tzw. 100% sok) albo napój, w którego składzie znajduje się co najmniej 20% takiego soku, czy też jest to napój zawierający śladową (lub żadną) ilość soku albo jest to woda (niegazowana lub z zawartością dwutlenku węgla, dosładzana albo bez dodatku cukru).

Powyższe, w mojej ocenie, ma wpływ na decyzję przeciętnego konsumenta o wyborze danego środka spożywczego.

Odnosząc się natomiast do kwestii preferencyjnego mechanizmu obliczania opłaty cukrowej dla napojów zawierających 20% soku, o którym mowa w przekazanej interpelacji, uprzejmie informuję, że wspomniany mechanizm został wprowadzony z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia, które pozostaje właściwe do ewentualnych wyjaśnień w zakresie przedmiotowej preferencji.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Neneman

Podsekretarz Stanu